

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

רבי אליעזר חולק על משנתנו בשני דברים

א. בעלי חיים [ואפילו שחוטים] **אינם נדחים**.

כשנתערבה בהמה אסורה בזבחים, הזבחים הללו לא נדחו בכך מהקרבה לעולם, **ואם אחר כך הוכרה הבהמה האסורה, חזרו הזבחים להיות מותרים בהקרבה**. [אבל לדעת משנתנו, אף על פי שהוכרה הבהמה האסורה, שאר הזבחים אסורים בהקרבה, כי כבר נדחו מהקרבה בשעה שנתערבה בהם הבהמה האסורה].

ב. מתה אחת היא האסורה.

כשנתערבה בהמה אסורה בזבחים, לא נאסרו כולם בהקרבה, אלא כשכל התערובת קיימת, אבל משעה שמתה בהמה אחת, אנו אומרים שהיא היתה הבהמה האסורה, **וכל שאר הבהמות הקיימות מותרות בהקרבה**. ומכל מקום אף לדעת רבי אליעזר, אין להקריב את הנותרות אחת אחת, אלא **שתיים שתיים**, כי כשמקריב שתיים יחד, אחת מהשתים מותרת בוודאי, שהרי מתחילה לא נתערבה בכל הזבחים אלא בהמה אסורה אחת, ומתוך שאחת מהשתים הללו ודאי מותרת, אף חברתה מותרת. [אבל לדעת משנתנו, ימותו כל הבהמות, ומיתת הראשונה אינה מתירה את האחרות].

טבעת של עבודת כוכבים שנתערבה

בטבעות מותרות ואחר נפלה אחת לים

לדברי רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב, דעת רבי אליעזר היא, שכשנתערבה טבעת [שהיא קישוט] של עבודה זרה, במאה טבעות של היתר, שאינה בטילה בהן, [ולכן באותה שעה נאסרו כל הטבעות מחמת הטבעת הזו], אם אחר כך נפלה טבעת אחת מהתערובת לים הגדול, [מאחר שאבדה], **יש לתלות שהטבעת האסורה היא שנפלה לים, ומעתה שאר הטבעות מותרות בהנאה, על ידי שימכרם שתיים שתיים**, [מהטעם המבואר לעיל].

ומכל מקום, אפילו רבי אליעזר לא אמר שתולים שהדבר שיצא מהתערובת הוא האיסור, אלא בדבר שאבד, כגון בעירוב טבעות, כשנפלה אחת מהן לים הגדול, או בעירוב אברי קרבן [הנוכרים לעיל], כשכבר קרב אחד מהם, אבל כשהיוצא מהתערובת קיים, אין מתירים את השאר, לומר שהיוצא הוא האיסור.

ספק מיעוט של איסור [שהוא

דבר חשוב] בתערובת היתר

כבר נתבאר, שיש דברים חשובים, שכשהם אסורים, אינם מתבטלים בתערובת של היתר, אף על פי שהם מיעוט בתערובת [יש שאין מתבטלים ברוב רגיל אלא ברוב מיוחד כתרומה ערלה וכלאי הכרם, ויש שאין מתבטלים בשום רוב, כדברים החשובים המבוארים בדף ע"ב].

ולהלן יתבאר בעזה"י, מה דין תערובת, שרק ספק הוא, אם יש בה מיעוט של איסור כזה.

לדעת רבי יהודה – כל דבר, שאוסר תערובת כשהוא מיעוט, אוסר את התערובת בין כשהוא בוודאי בתוכה, [כגון שנפל רימון באדן של ערלה להרבה רימוני באדן של חולין], ובין כשספק אם הוא בתוכה, [כגון שאחר כך נפל רימון אחד מהתערובת הראשונה, לתוך הרבה רימונים אחרים, שבזה יש ספק אם הרימון האסור נמצא בין הרימונים הראשונים, או בין הרימונים האחרונים], בכל אופן כל הרימונים אסורים, כי כשם שהמיעוט אוסר את רוב ההיתר שנפל לתוכו, כך ספק מיעוט אוסר את רוב ההיתר שנפל לתוכו, ולכן אף על פי שבמקום האחרון אין בודאי מיעוט של איסור, כי לא נפל לתוכו איסור ודאי, אלא מיעוט של התערובת הראשונה, שהיא לא נאסרה אלא מספק מחמת המיעוט של איסור שנתערב בה, מכל מקום, גם התערובת האחרונה אסורה. ולדעת רבי יהודה, אין חילוק בין שאר איסורים לאיסור עבודה זרה, כי אם בשאר איסורים, ספק מיעוט של איסור, אוסר את כל התערובת, כל שכן שספק מיעוט של איסור עבודה זרה, אוסר את כל התערובת.

לדעת רבי שמעון בן יהודה משמו של רבי שמעון – כל דבר, שאוסר תערובת כשהוא מיעוט, אינו אוסר את התערובת אלא כשהוא בוודאי בתוכה,

[כגון שנפל רימון באדן של ערלה להרבה רימוני

באדן של חולין], אבל כשיש ספק אם הוא בתוכה, [כגון שאחר כך נפל רימון אחד מהתערובת הראשונה, לתוך הרבה רימונים אחרים, שבזה יש ספק אם הרימון האסור נמצא בין הרימונים הראשונים, או בין הרימונים האחרונים], אינו אוסר את התערובת [ולכן כל הרימונים מותרים]. **כי רק מיעוט של איסור ודאי, אוסר את רוב ההיתר שנפל לתוכו, אבל ספק מיעוט של איסור, אינו אוסר את רוב ההיתר שנפל לתוכו, ולכן, מאחר שעתה אין בשום מקום מיעוט של איסור ודאי, הכל מותר.**

ולדעת רבי שמעון, אין חילוק בין שאר איסורים לאיסור עבודה זרה, וכשם שבשאר איסורים, ספק מיעוט של איסור, אוסר את כל התערובת, כך ספק מיעוט של איסור עבודה זרה, אוסר את כל התערובת.

- ולעניין שאר דברים חוץ מאיסורי עבודה זרה, דעת רב ושמואל שהלכה כרבי שמעון, שאין המיעוט אוסר את כל התערובת, אלא כשהוא בוודאי בתוכה, אבל כשהוא ספק בתוכה אינו אוסר.

- אבל לעניין איסורי עבודה זרה נחלקו:

לדברי רב – אין חילוק בין איסורי עבודה זרה לשאר איסורים, ובכל אופן הלכה כרבי שמעון, ואין המיעוט אוסר את כל התערובת אלא כשהוא בוודאי בתוכה, אבל כשהוא ספק בתוכה אינו אוסר, [ובכלל זה כשנפלה טבעת אחת אסורה לתוך מאה, שאז נאסרו כל המאה, ולאחר מכן נפלו ארבעים מהמאה לתוך מאה אחרות, מאחר שאין זה ודאי שאותה טבעת נמצאת בתוך אותן ארבעים, שהן מיעוט התערובת הראשונה, אין אוסרות את המאה האחרונות, וכל התערובת הזו מותרת בהנאה [אלא ש"ג שלדעת רבי אליעזר אין למכור אלא שתיים שתיים יחד], אבל הששים הראשונות, מאחר שהן רוב התערובת הראשונה, נחשבות הן כמי שהאיסור בוודאי בתוכן, ולכן אם יפלו לתוך מאה אחרות, כל התערובת האחרונה הזו, אסורה, כדין תערובת שיש בתוכה בודאי מיעוט של איסור].

ולדברי שמואל – איסור עבודה זרה חמור משאר איסורים, ובזה הלכה כרבי יהודה, שכשם שמיעוט ודאי של איסור, אוסר את כל התערובת, כך גם מיעוט שהוא ספק איסור, אוסר את כל התערובת. [ולפי זה בשאר איסורים שמואל פוסק כרבי שמעון ובעבודה זרה שמואל פוסק כרבי יהודה]. וי"ג שדברי שמואל אינם לא כרבי יהודה ולא כרבי שמעון אלא כרבי אליעזר שמחלק כן בין איסורי עבודה זרה לשאר איסורים כמו ששינו במסכת עבודה זרה שלדברי רבי אליעזר אפילו ספק ספיקו של איסור עבודה זרה אסור בהנאה.

עוד כמה פרטים בדין "הך דנפל דאיסורא נפל"

כבר נתבאר, שלדעת רבי אליעזר, כשנתערב דבר איסור בתערובת, ואחר כך נפל אחד מהתערובת לים, ואבד, יש לומר שזה שאבד הוא האיסור, וכל השאר מותר. ונתבארו בגמרא כמה פרטים בעניין זה:

א. רב נחמן חידש, שהדין הזה אמור אפילו בדבר קטן, כגון טבעת של עבודה זרה, שנתערבה במאה טבעות של היתר, שכשהיא נופלת מהתערובת, לא ניכר הדבר כל כך, ואף על פי כן, בנפילת טבעת אחת הותרה כל התערובת. [לדברי רב יוסף, גם ריש לקיש מודה לדין הזה, ולכן, כשנאסרו תאנים של חולין מחמת תאנה של תרומה שנפלה בתוכן, [כגון שלא היו החולין מאה ואחד כנגד התרומה], ואחר כך נפלה תאינה אחת מהתערובת לאיבוד, יש לומר שהיא התאינה של התרומה, וכל הנשאר מותר כחולין, כי כשם שנפילת תאינה אחת לתערובת אוסרת הכל, כך נפילת תאינה אחת מהתערובת מתירה הכל. אבל לדברי רבה, ריש לקיש חולק על הדין הזה, ואומר, שאין התערובת חוזרת להיתר מחמת נפילת תאינה אחת מתוכה, כי תאינה אחת היא דבר קטן, ואין חסרונה ניכר בתערובת, ורק דבר שחסרונו ניכר, מתיר את התערובת כשאובד ממנה].

ב. ריש לקיש חידש, שהדין הזה אמור אף באיסור קל שיש לו היתר, כגון חבית של תרומה שנתערבה בחביות של חולין, שגם בשעה שהן מעורבות, יש לתערובת היתר כמות שהיא, ואינה נפסדת לגמרי, [כי ניתן למוכרה לכהנים שהתרומה מותרת להם], ואף על פי כן בנפילת חבית אחת הותרה כל התערובת.

חבית שתומה שנתערבה ונפתחה

כבר נתבאר, שחביות שתומות [של יין], הן מהדברים החשובים שאינם בטלים ברוב של היתר כלל, ולכן, כשנתערבה חבית שתומה [של יין] של תרומה בחביות שתומות של חולין, נאסרו כולן מחמת אותה חבית, אפילו היו חביות מרובות מאוד.

אבל כשנתערבה חבית פתוחה [של יין] של תרומה בחביות פתוחות של חולין, לא נאסרו כולן, אלא אם היו פחות ממאה חביות כנגד אותה חבית, אבל היו מאה חביות כנגד אותה חבית, היא בטלה בתערובת, וכולן מותרות, [אלא שיש ליטול מהתערובת כפי שיעור התרומה, ולתת לכהן, כי אין להפסידו את הממון הראוי לו].

ולדברי רבי אלעזר, כשנתערבה חבית סתומה של תרומה במאה חביות סתומות של חולין, לכתחילה הכל אסור כנ"ל, כי חבית סתומה אינה בטילה, אבל אם בדיעבד נפתחה אחת מהן, מעתה יש ליין האסור שבה ביטול ברוב, ואנו דנים את אותה חבית לעצמה, כאילו יש בה חלק אחד של תרומה, ומאה חלקים של חולין, ומאחר שהיא חבית פתוחה, האיסור בטל ברוב, והכל מותר כחולין, [אלא שנוטל ממנה חלק אחד לכהן], ושאר החביות אסורות עד שיפתחו, וכל אחת ואחת מהן שתפתח, נוטל ממנה חלק אחד, ושונה שאר מאה חלקים שבה.

ולדברי רב אושעיא, כן הדין גם כשנתערבה חבית סתומה של תרומה במאה חמישים חביות של חולין, כל חבית שנפתחת, נוטל ממנה חלק אחד לכהן, ושונה שאר מאה וחמישים חלקים, ואפילו כבר נפתחו מאה חביות מתוך המאה וחמישים, עדיין הסתומות אסורות, ואין אומרים שהאיסור היה ברוב החביות שכבר נפתחו.

טריפה משום ריסוק אברים

א. לא עמדה ולא הלכה.

בהמה שנפלה מן הגג [מגובה עשרה טפחים לפחות], ואינה יכולה לעמוד מחמת הנפילה, הרי היא ספק טריפה, ולכן,

אם נשחטה באותו יום, אסורה משום טריפה של ריסוק אברים, אפילו כשבדקה אחר השחיטה, ולא מצאו בה שום סימני טרפה.

אבל כשנשחטה אחרי ששהתה מעת לעת, היא כשירה על ידי בדיקה שאין בה סימן טריפה.

[ואם שחטו אותה אחרי ששהתה שנים עשר חודש, כשירה אף בלא בדיקה].

ב. עמדה ולא הלכה.

בהמה שנפלה מן הגג [מגובה עשרה טפחים לפחות], ואחר כך עמדה [אבל לא הלכה]:

- לדעת דבי רבי ינאי ורבי ירמיה, אפילו אם נשחטה באותו יום, היא כשרה על ידי בדיקה שאין בה סימני טריפה.

- ולדעת ריש לקיש, אין הבדיקה מועילה לה, אלא אם כן שהתה מעת לעת אחר הנפילה, אבל אם לא שהתה מעת לעת, היא אסורה אף על פי שבדקה אחר השחיטה, ולא מצאו בה סימני טריפה.

ג. הלכה.

בהמה שנפלה מן הגג הלכה אחר הנפילה:

- לדעת דבי רבי ינאי ורבי ירמיה, אפילו אם נשחטה באותו יום, היא כשרה, ואף בלא בדיקה אחר השחיטה.

- ולדעת ריש לקיש, אינה כשרה, אלא אם כן נבדקה, שאין בה סימני טריפה.

טריפה שנתערבה בזבחים כשרים

מבואר במשנה, שיתכן שתתערב בהמה טריפה בבהמות כשרות, בלא שתהא ניכרת ביניהן.

וזה לא יתכן בבהמה שנטרפה בדבר הניכר לכל, כגון שנחתכו רגליה מהברך ולמעלה, או ניקב ראשה עד קרום של מוח, כי אם כן, היא נכרת לכל בין הבהמות הכשרות, ואין כאן תערובת של טריפה בזבחים כשרים כלל.

וכמו כן, לא יתכן שמשנתנו מדברת בבהמה שנטרפה בדבר שאינו ניכר כלל, כגון ניקב אבר פנימי כריאה, כי אם כן מניין שיש כאן טריפה כלל.

ועל כרחך המשנה מדברת בבהמה, שקודם שנתערבה בזבחים ניכר היה שהיא אסורה משום שהיא טריפה, ורק אחר שנתערבה בהם לא ניתן להבחין בזה בין שאר הבהמות, ונחלקו חכמים כיצד הדבר יתכן:

לדעת דבי רבי ינאי – משנתנו, כשנתערבה בהמה דרוסת זאב בבהמות נקובות קוץ. שכן, בהמה שנקבה קוץ, [נקב שאינו מגיע לחלל הפנימי], אינה טריפה, אבל בהמה שדרסה זאב, [אף על פי שלא נקבה עד החלל הפנימי], היא טריפה, משום הארס, וכשנתערבה בהמה דרוסת זאב, בבהמות נקובות קוץ, לא ניתן להבדיל ביניהן, כי בכולן נראה נקב דומה.

- ואולם ריש לקיש ורבי ירמיה חולקים על כך, כי

לדעתם יש הבדל ניכר בין נקובת קוץ לדרוסת זאב, שכן נקב הבא על ידי קוץ הוא עגול בשווה, אבל נקב הבא על ידי דריסת הזאב, אינו עגול בשווה, אלא משוך לצד אחד, כי הצפורן הדורסת קורעת ויורדת.

לדעת ריש לקיש – משנתנו, כשנתערבה בהמה נפולה בבהמות כשרות. שכן לדעת ריש לקיש, נפולה אינה יוצאת מידי ספק טריפה בכך שהלכה או שהתה מעת לעת אחר הנפילה, ורק כשנבדקה אחרי שחיטתה, [כשהלכה או שהתה מעת לעת אחר הנפילה], היא יוצאת מחזקת טריפה, וכיון שבחייה לעולם היא ספק טריפה, לעולם היא פסולה להקרבה, כי אין להביא לעזרה דבר שהוא ספק טריפה, [שנאמר, "וכי תגישו עור לזבח אין רע וכי תגישו פסח וחלה אין רע הקריבהו נא לפתח ה'רצף או ה'שא פניך אמר ה' צבאות"], וכשנתערבה בהמה זו בבהמות כשרות, אינה ניכרת ביניהן כלל, כי מהלכת כדרכה כשאר בהמות.

- ואולם דבי רבי ינאי ורבי ירמיה חולקים על כך, כי לדעתם נפולה שהלכה יצאה בכך מידי ספק טריפה, והיא כשרה למזבח, ואם כן, כשנתערבה נפולה בבהמות כשרות, והיא הולכת כדרכה כמותן, היא כשרה כמותן.

לדעת רבי ירמיה – משנתנו, כשנתערב ולד טריפה בזבחים כשרים, וזה כדעת רבי אליעזר, הפוסל את ולד הטריפה לקרבן, אף על פי שבאמת הוא כשר לאכילה ואין בו שום סימן טריפה, ולכן כשנתערב ולד טריפה בזבחים, אינו ניכר ביניהם, כי באמת כולם כשרים בלא שום סימן טריפה.

- ואולם ריש לקיש ורבי ירמיה אינם מבארים כן את משנתנו, כי לדעתם אין להעמיד סתם משנה כדעת רבי אליעזר.

קדשים חיים שנתערבו בקדשים חיים

אם נתערבו כמה קרבנות מאותו מין, כגון עולות בעולות, וחטאות בחטאות, וכולן קרבנות של נשים או קרבנות חיצונות של ציבור, **ניתן להקריב את כל הקרבנות כהלכתם,** כי כולם **נעשים באופן שווה,** ואינם טעונים סמיכה, **אלא שהכהן לא יוכל לפרש לשם מי כל קרבן קרב, רק יקריב בסתם, כל קרבן לשם בעליו,** ונמצא כל הקרבנות קרבים כהלכתם ועולים לבעלים.

וכל זה בקרבנות שווים של נשים או של ציבור, [שאינם טעונים סמיכת בעלים], **אבל אם נתערבו קרבנות שווים של אנשים, לא ניתן להקריבם באופן הזה, כי קרבנות אנשים טעונים סמיכה,** ומאחר שאין ידוע מי הבעלים של כל אחד מהקרבנות, לא יוכלו לסמוך עליהם, כי רק לבעלים של הקרבן יש לסמוך עליו, אבל לאחר אסור לסמוך עליו, ומאחר שאי אפשר לסמוך על הקרבן, אי אפשר להקריבו, [שכל שיש תקנה בדבר בלא שיהיה צורך להקריב בלא סמיכה, אין מקריבים בלא סמיכה].

וכל שכן כשנתערבו קרבנות שונים זה בזה, כגון שנתערבו שני כבשים זה בזה, זה עולה וזה שלמים, אי אפשר להקריבם, כי מאחר ששונים הם באופן הקרבתם, ואין ידוע איזה קרבן הוא כל אחד מהכבשים, אי אפשר להקריב אף אחד מהם כהלכתו.

וקרבנות אלו, מאחר שאי אפשר להקריבם, ירעו עד שיפול בהם מום, ואז יפדו, [אבל קודם לכן אי אפשר לפדותם, כי בהמה תמימה שהוקדשה לקרבן אינה נפדית בלא מום], וכשבא לפדותם, יטול מעות כשווי היפה שבבהמות, ויאמר, הרי העולה מחוללת על מעות אלו, ויחזור ויטול מעות כשווי היפה שבבהמות, ויאמר, הרי השלמים מחוללים על מעות אלו, ויחזור ויקנה עולה בדמי העולה, **ושלמים בדמי השלמים, והבהמות הראשונות הן חולין.**

וכל זה כשנתערבו זה בזה קרבנות, שניתן לחלל את כולם על המעות, **אבל אם נתערבו בקרבנות גם בכור או מעשר בהמה, שאינם מתחללים על המעות, אחר שירעו הבהמות ויפול בכולם מום, לא יוכלו לחלל אלא את הזבחים האחרים המעורבים, אבל לא את המעשר והבכור,** ונמצא שלאחר החילול יש כאן בהמות חולין מעורבות בבהמת בכור ומעשר, ולפיכך יש להחמיר בכל הבהמות כחומרי בכור ומעשר, [שאינם נשחטים באטליז, ואינם נמכרים באטליז, ולא נשקלים בליטרא, כדי שלא יתבזו כחולין].

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)